

Reagovanja

Smanjiti porez na naftu

Na sjednici Odbora Grupacije javnog prijevoza putnika, održanoj početkom septembra, razmatran je utjecaj povećanja cijena nafte na troškove prijevoza

U ukupnim troškovima privrednih subjekata koji se bave ovom djelatnosti učešće nafte i naftnih derivata iznosi 25 do 30 odsto, što znači da svako poskupljenje nafte ima direktan utjecaj na poslovanje ovih kompanija.

Imaju li se u vidu veći troškovi od momenta povećanja cijena goriva do njihovog usklađivanja sa povećanim troškovima usluga prijevoza, negativni efekti povećanja cijena goriva su znatno veći.

Takođe, uslijed neadekvatne zakonske regulative u ovoj oblasti, zatim nepostojanja razvojne politike drumskog saobraćaja na državnom nivou i njegove uloge u ukupnom privređivanju i usklađenosti prema potrebama korisnika usluga, ova preduzeća dolaze u sve teži položaj.

Gubitke, uglavnom, nadoknađuju niskom stopom amortizacije, gotovo nikakvom akumulacijom i zanemarljivim sredstvima ulaganja u tehničku ispravnost voznog parka i njegove obnove.

Slično stanje prijevoznici su imali i tokom 2000. godine, od kada su cijene goriva porasle za oko 40 odsto.

Te godine članovi Grupacije su usvojili Sporazum o minimalnoj tarifi-skalaru kao jednom od osnovnih mjerila za pokriće stvarnih troškova poslovanja pri obavljanju javnog linijskog autobusnog prijevoza u FBiH.

Konstatovano je da se cjenovnici razlikuju, što je rezultat borbe za tržište u odsustvu normalnih uslova poslovanja, stoga je Grupacija tada usvojila ovaj jedinstveni cjenovnik usluga u javnom linijskom prijevozu koji je obavezujući za sve članove Grupacije.

- Prijevoznici svoje cijene formiraju samostalno polazeći od minimalnih tarifa-skalara prihvaćenih Sporazumom koje su utvrđene kao donja granica rentabiliteta za pokriće troškova linijskog prijevoza putnika na području FBiH, zato i odluku o eventualnom povećanju članice donose samostalno.

Prihvaćen je prijedlog da, ukoliko dođe do poskupljenja naših usluga, to bude na način da svaka kompanija na svoj postojeći skalar koriguje cijene za oko deset odsto.

Ako se nadležne institucije ne očituju o ovom problemu, prijevoznici će biti prinuđeni da cijene povećavaju pojedinačno - kazao je Mirsad Kuko, predsjednik Grupacije JPP.

Jedan od zaključaka bio je i da ukoliko dođe do smanjenja cijena nafte i naftnih derivata prijevoznici smanje cijene svojih usluga.

Članovi Grupacije će od nadležnih institucija tražiti i da se razmotre mogućnosti smanjenja poreskih obaveza na cijene nafte, slično prijeratnom periodu kada su prijevoznici imali određene subvencije. Smanjenjem obaveza prema državi prilikom

kupovine nafte kompenziralo bi se ovo neželjeno povećanje cijena usluga javnog prijevoza putnika.

- Trenutno naftu kupujemo po maloprodajnoj cijeni, tj. kao i fizička lica, zato od Vlade FBiH tražimo da razmotri na koji način se mogu privremeno smanjiti porezi, jer su slične mjere donosili i u drugim privrednim granama. Smatramo da se takve mjere mogu primijeniti i kada je riječ o nafti, ali isključivo za prijevoznike koji se bave javnim prijevozom putnika - riječi su predsjednika Kuke.

Selma VARUPA

Zakoni

Vijeće ministara BiH utvrdilo je i u proceduru uputilo:

- * Prijedlog zakona o porezu na dodanu vrijednost,
- * Prijedlog zakona o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini,
- * Prijedlog zakona o uplatama na jedinstveni račun i o raspodjeli prihoda,
- * Prijedlog zakona o osnutku izvoznouvozne garancije agencije IGE,
- * Nacrt zakona o porezu na promet.

PRIJEDLOG ZAKONA O POŠTANSKOM PROMETU

Vlada FBiH utvrdila je Prijedlog zakona o poštanskom prometu. Ovim zakonom je prvi put poštanski promet regulisan na federalnom nivou. Novim propisima se definišu pojmovi univerzalne, rezervisane, nerezervisane, finansijske i ostalih poštanskih usluga.

M. IDRIZOVIĆ

Na sajmu u Celju Izlagalo 20 poduzetnika iz BiH

Na 37. međunarodnom obrtničkom sajmu u Celju, od 8. do 15. septembra, okupilo se 1.712 izlagača na površini od 60.000 m².

Na zajedničkom štandu izlagalo je 20 poduzetnika iz čitave BiH iz oblasti drvne industrije, proizvodnje namještaja, tekstila i prerade meala. Nastup bh. privrednika organizirao je GTZ Sarajevo, u saradnji s Obrtničkom komorom Tuzlanskog kantona.

Sam izgled štanda i kvaliteta izloženih eksponata privukao je brojne posjetioce, što je rezultiralo dobijanjem priznanja za uređenje štanda i kvalitetu izloženih proizvoda, te ideju same postavke.

Prvi rezultati ovogodišnjeg nastupa bh. privrednika dokazuju da su proizvodi iz ovih grana svojom kvalitetom i cijenom konkurentni na slovenačkom tržištu.

Š. A.

Porez na dodatnu vrijednost

Prednosti i nedostaci

Privredna/Gospodarska komora FBiH je zbog ubrzanja reformi fiskalnog sistema još u septembru 2003. godine ponudila:

- analizu uvođenja poreza na dodatnu vrijednost,
- analizu zakona o porezu na dobit privrednih (gospodarskih) društava i
- porez na dohodak građana

Prezentirane projekte uradio je Institut Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu u saradnji sa P/GKFBiH. Ponuđena analiza poreza na promet je mogla poslužiti kao podloga za utvrđivanje stope poreza na dodatnu vrijednost.

Predloženi, odnosno dostavljeni Nacrt zakona o porezu na dodatnu vrijednost (PDV) je usaglašen sa šestom direktivom Evropske unije.

U Zakonu je prihvaćen potrošački tip PDV-a sa primjenom kreditnog metoda, odnosno priznavanjem prava na odbijanje prethodnog poreza.

Poređenje sa dosadašnjim porezom na promet može poslužiti samo u utvrđivanju ubiranja prihoda, jer su ovi porezi neuporedivi.

Prednost je u PDV-u, to je fazni indirektni porez. Predmet oporezivanja je samo dodatna vrijednost - novostvorena vrijednost u svim fazama prometa.

PDV-e ne pada na teret poreskog obveznika već na teret krajnjeg potrošača.

Prednosti poreza na dodatnu vrijednost:

- proširenje poreske baze,
- načelo neutralnosti - svaki promet se oporezuje,
- promet na veliko = promet na malo,
- smanjenje evazije samokontrola,
- smanjenje sive ekonomije,
- pravna lica = fizička lica - ne pravi razliku,
- nema dvostrukog oporezivanja.

Nedostaci poreza na dodatnu vrijednost:

- degresivnost - više pogađa siromašne nego bogate ovo je motiv za povlašćeno oporezovanje proizvoda i usluga koji imaju egzistencijalni karakter;
- zloupotreba korištenja vraćanja prethodnih poreza /vraćanje se vrši bez obzira na to da li je kupac platio fakturu/;
- registrovanje velikog broja malih poreskih obveznika.

PDV-e nije savršen porez, ali se ovaj porez smatra boljim u odnosu na druge potrošačke poreze, u teoriji i u praksi.

U predloženom Nacrtu zakona o porezu na dodatnu vrijednost prihvaćene su preporuke eksperata i uz detaljne analize ekonomskih pokazatelja predložena je jedinstvena stopa od 17 odsto.

Jedinstvena stopa eliminisaće negativnosti koje donose više poreskih stopa kao što su:

- narušavanje principa neutralnosti,
- nerealno prikazivanje određenih vidova prometa,
- izbjegavanje realnog obračunavanja i plaćanja poreza,
- otežana kontrola i slično.

Postoje i druga mišljenja, uglavnom, bazirana na iskustvima drugih država koji imaju dvije i više stopa. Motiv za uvođenje više stopa baziran je na socijalnom aspektu.

Većina zemalja je uvela PDV-e davno (1954. Francuska, 1968. Njemačka, Velika Britanija 1973., Turska 1989., Belgija 1991. godine itd), pa je analizom njihovog funkcionisanja i težnje da pređu na jednu stopu nama bilo lakše donijeti odluku o uvođenju jedinstvene stope, jer porez na dodatnu vrijednost uvodimo 01. 07. 2005. godine.

Jedna stopa sa što manjim brojem oslobođenja proširuje poresku bazu.

Socijalna politika ne vidi se kroz prihode nego kroz rashode budžeta.

Sljedeća važna faza je izvršiti temeljite pripreme za provođenje PDV-a.

Istovremeno izvršiti pripreme na formiranju socijalnih fondova kako građani uvođenje poreza na dodatnu vrijednost ne bi osjetili kao udar na standard već pozitivan efekat provođenja fiskalnih reformi.

Mirsada ĆURČIĆ - SELIMOVIĆ

Pedi Ešdaun, visoki predstavnik u BiH

Nije vrijeme za diferencirane stope PDV-a

Visoki predstavnik Pedi Ešdaun (Paddy Ashdown) je izjavio da će doći dan kada će BiH imati više stopa PDV-a, ali je dodao da se u ovom trenutku ne može uvoditi više stopa, jer nije vrijeme za to.

“U cijeloj priči o PDV-u ima dosta nespo razuma. Predlagač zakona i sam je predvidio više od jedne stope PDV-a, te priča o tome da postoji samo jedna od 17 posto na sve proizvode, naprosto, nije točna. Postojat će nulta stopa za izuzete proizvode i stopa od 17 posto na ostale proizvode”, kazao je Ešdaun. Istaknuo je da su razlozi za insistiranje na jednostavnom sustavu PDV-a jednostavni.

“Uvođenje PDV-a je težak zadatak, a još je teži u ovako složenoj zemlji kakva je BiH. To bi ga, naprosto, moglo preopteretiti i uništiti već na samom startu. Istodobno, mogle bi se povećati šanse da se izbjegava plaćanje poreza. A to sigurno ne želimo”, kazao je Ešdaun. Ponovio je da se ne protivi uvođenju diferenciranih stopa PDV-a, ali da još nije vrijeme za to. (Poslovne novosti)

Rudarstvo

Povećati konkurentnost

Akcioni plan prestrukturiranja i modernizacije rudnika uglja u Federaciji BiH tema je o kojoj se raspravljalo na nedavno održanom radnom sastanku predstavnika Privredne/Gospodarske komore FBiH sa predstavnicima rudnika uglja i resornog ministarstva

su na druge zemlje, a obuhvata tehničko-tehnološko, finansijsko i organizacijsko prestrukturiranje kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi i zadaci.

Njegovom implementacijom cijena domaćeg uglja u proizvodnji električne energije bila bi znatno niža od sadašnje i konkurentnija na domaćem i inostranom tržištu, rudnici uglja bi poslovali bez

Pomenuti plan Vlada FBiH je usvojila sredinom jula tekuće godine, sa ciljem dostizanja ekonomski održivije i konkurentnije proizvodnje uglja u odno-

gubitaka i obezbijedili znatno bolje radne i životne uslove uposlenim rudarima.

Realizacijom plana prestrukturiranja i modernizacije rudnika uglja i dostizanjem njegove

Rudnici uglja u FBiH

Prestrukturiranje i modernizacija

Zaključci sa sastanka, održanog 15. 09. 2004. godine u Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH, predstavnika rudnika uglja u vezi sa Akcionim planom prestrukturiranja i modernizacije rudnika uglja u Federaciji BiH

Na sastanku je, koji je organizovala P/GKFBiH sa predstavnicima rudnika uglja u vezi sa Akcionim planom prestrukturiranja i modernizacije rudnika uglja u FBiH, koji je donijela Vlada FBiH, zaključeno sljedeće:

1. Da je Akcioni plan prestrukturiranja i modernizacije donesen od Vlade FBiH, a da je ranije prihvaćen od rudnika uglja. U suštini, Akcioni plan je osnova tako da dalje aktivnosti treba nastaviti u pravcu njegovog provođenja u skladu sa dinamičkim planom, odnosno potrebno je uključiti se u njegovu dalju operacionalizaciju, kako bi se dobili što veći efekti.

2. Podržava se povezivanje određenih rudnika uglja i termoelektrana, te u tome pravcu treba poduzeti aktivnost da se definiše model i način toga povezivanja, jer rudnici isporučuju preko 80 odsto ugljena za termoelektrane. Rudnici i termoelektrane predstavljaju neodvojivi dio jedinstvenog

proizvodne cijene od 4,00 KM/GJ, rudnici obezbjeđuju svoj opstanak na tržištu, konkurentsku sposobnost, siguran i dugoročan plasman u termoelektrane i industriju i široku potrošnju.

Količine uglja utrošene u proizvodnju električne energije koja se izvozi obračunavaju se po cijeni nižoj od utvrđene Odlukom Vlade FBiH od četiri KM/GJ, odnosno obračunavaju se u skladu sa ostvarenom prodajnom cijenom Kwh. Ovaj način obračuna se primjenjuje tokom posljednjih šest godina, te je po ovom osnovu samo u prošloj godini u rudnicima uglja ostvaren ukupan prihod manji za 28,4 miliona KM.

Polazeći od činjenice da termoelektrane u JP Elektroprivreda BiH proizvode oko 75 odsto električne energije u odnosu na ukupnu proizvodnju, jasno je da će domaći ugalj predstavljati ključni resurs i za buduće snadbijevanje termoelektrana. Stoga se očekuje da će rudnici i u narednom periodu, kao i do sada, do 80 odsto vlastite proizvodnje isporučivati termoelektranama.

Planirano je da Vlada FBiH iz budžetskih sredstava finansira dio troškova za rješavanje tehnološkog viška radnika u rudnicima, kao i za kupovinu zaštitne opreme u cilju poboljšanja kolektivne zaštite rudara.

Osim toga, Vlada će sagledati i mogućnosti reprograma ili otpisa finansijskih obaveza koje rudnici imaju po osnovu obračunatih, a neuplaćenih poreza i doprinosa.

U akcionom planu navedeno je da prestrukturiranje proizvodnih kompanija mora biti praćeno prestrukturiranjem rudnika uglja, kako bi se kreirali efikasniji i ekonomičniji rudnici koje će biti moguće privatizirati sa termoelektranama.

* * *

O procesu implementacije akcionog plana, te mogućim refleksijama njegove primjene na trenutno stanje u rudnicima FBiH, Rešad Husagić, generalni direktor Rudnika "Kreka" u Tuzli kaže:

- Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH opredijelilo se da se realizacija pomenutog plana odvija u dvije faze, prva od 2004. do 2007. i

**Rešad Husagić:
Više ulagati u rudnike
uglja FBiH**

druga od 2008. do 2014. godine, što znači da bi klkus trajao oko 11 godina.

U prvoj fazi bi trebalo poduzeti aktivnosti na osmišljavanju socijalnog programa zbrinjavanja radnika koji bi mogli biti tehnološki višak.

Stoga je potrebno provesti zakonsku regulativu kako bi im se omogućio odlazak u prijevremenu penziju ili isplata otpremnina.

Mi kao najveći rudnik u FBiH upošljavamo 4.300

radnika, samostalno pokušavamo riješiti problem organizacije unutar rudnika, te provodimo mjere koje će doprinijeti da se rudari koji budu višak u doglednom periodu zbrinu na adekvatan način.

U ovom trenutku teško je reći o kojem broju je riječ, ali već radimo analizu o tome na koji način im obezbijediti sve pretpostavke za odlazak u prijevremenu penziju ili ih proglasiti radnicima prve kategorije invalidnosti kojih je kod nas trenutno 1.200, što znači da bi se provedbom akcionog plana mogao povećati višak.

O načinu investiranja u rudnike direktor Husagić predlaže:

Sredstva potrebna za rješavanje problema unutar rudnika nužno je što prije osigurati, radi se velikoj sumi novca koju je moguće obezbijediti preko Svjetske banke i sličnih institucija koje nam mogu pomoći u prevazilaženju aktuelnog stanja. Za investiranje u rudnik "Kreka" potrebno je obezbijediti oko 100 miliona KM.

S. VARUPA

tehničko-tehnološkog procesa u proizvodnji električne energije.

3. Od Vlade FBiH se traži da što prije riješi problem obračunatih, a neplaćenih poreza i doprinosa. Kao ozbiljan problem se nameću ranija kreditna zaduženja rudnika za koje treba tražiti prihvatljive modalitete razrješenja.

4. Da nijedan rudar koji je tehnološki višak ne ostane nezbrinut na neki od načina koji su predviđeni ovim Akcionim planom.

5. Od P/GKFBiH se traži da iskoordinira aktivnosti sa Rudarskim institutom iz Tuzle oko operacionalizacije i implementacije određenih rješenja, kako bi se što efikasnije moglo pristupiti njegovoj realizaciji, prema dinamici utvrđenoj u Akcionom planu. P/GKFBiH će inicirati aktivnosti prema međunarodnim finansijskim institucijama oko iznalaženja sredstava za zbrinjavanje rudara koji će u procesu prestrukturiranja ostati bez posla.

6. P/GKFBiH će se aktivno uključiti oko iznalaženja strateškog (strateških) partnera za pojedine rudnike uglja. U tom pogledu će Komora provesti promotivno-marketinške aktivnosti kako bi se privukli odgovarajući partneri iz inostranstva, koji bi donijeli kapital na bazi zajedničkog ulaganja ili koncesija.

7. Da termoelektrane i rudnici uglja u FBiH u procesu privatizacije ostanu najmanje 51 odsto u vlasništvu države, jer se cijeni da je proizvodnja uglja i električne energije strateški cilj države.

8. Da se formira sekcija rudnika uglja u FBiH pri P/GFBiH, kako bi rudnici lakše mogli iskazati svoje interese i zahtjeve prema organima vlasti, ali i javnosti.

Tekst Zaključaka je dostavljen Federalnom ministarstvu energije rudarstva i industrije Vlade FBiH, Elektroprivredi BiH, Rudarskom institutu Tuzla i predstavnicima rudnika uglja u FBiH.

Grupacija duhanske privrede FBiH

Oštra reagiranja na Zakon o akcizama u BiH

U Sarajevu je, 06. 09. 2004. godine, održan sastanak Grupacije duhanske privrede FBiH na kome su bili prisutni svi domaći proizvođači i prerađivači duhana iz FBiH i predstavnici Fabrike duhana Banja Luka. Od pozvanih svih institucija vlasti FBiH i BiH samo su bili prisutni predstavnik Federalnog ministarstva financija i Federalnog ministarstva trgovine

Dnevni red je jednoglasno prihvaćen, a razgovaralo se o Prijedlogu zakona o akcizama u BiH i razmatranju Odluke o prihvaćanju prijedloga za izmjenu Zakona o akcizama u BiH. Sve diskusije su kritički bile upućene Federalnom ministarstvu financija koje se smatra direktno krivim za Odluku na Nacrt zakona o akcizama koju je donio Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje.

U Odluci stoji prihvaćanje prijedloga na izmjenu člana 12. Nacrta zakona o akcizama u BiH (predanom u vidu Nacrta odborima za budžet i financije entitetskih i Parlamenta Distrikta Brčko na dan 09. 08. 2004. godine), od 17. 08. 2004. podnietog od Federalnog ministarstva financija.

Predstavnik Federalnog ministarstva financija nije nazočnima dao zadovoljavajuće obrazloženje za Odluku po kojoj se član 12. Zakona o akcizama mijenja i trebao bi da glasi: akciza se plaća na

promet duhanskih proizvoda na poresku osnovicu iz člana 8. stav 1. tačka 2. po stopi od 49 odsto. Domaći duhanari zaključili su da se radi o jednostranoj Odluci koja ugrožava kompletnu duhansku privredu, koja će samo favorizirati uvoz cigareta, jer ovakva Odluka prijeto otpuštanje 20.000 radnika koji su direktno ili indirektno zaposleni u ovoj grani gospodarstva. Ovakva Odluka služi isključivo za povećanje budžeta za 40 odsto po osnovu akciza na duhanske prerađevine.

Prisutni su bili nezadovoljni načinom na koji su došli do ovog zakona o akcizama BiH, jer službeno do njih nije došao.

U okviru P/GKFBiH Grupacija duhanske privrede se već više godina bori za zaštitu domaće proizvodnje (Zakon o duhanu - "Službene novine FBiH", broj 45/02), te su usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duhanu ("Službene novine FBiH", broj 42/04) stvoreni temelji za zaštitu domaćih proizvoda razvrstavanjem cigareta u tri grupe (član 31 a):

- grupa "A" - popularne cigarete su cigarete sa ili bez filtera mekog pakiranja koje sadrže najmanje 50 odsto domaćih duhana (virginija, berlej ili hercegovački ravnjak) u čemu je najmanje 25 odsto donjih branja ili na njima zasnovanih surogata domaćeg porijekla (duhanska folija i tehnološki obrađeno rebro), a koje su proizvedene i prvi put stavljene u promet na teritoriji BiH;

- grupa "B" standardne cigarete, sa filterom pakirane u tvrdo pakiranje koje sadrže najmanje 50 odsto domaćih duhana u čemu je najmanje 15 odsto donjih branja ili na njima zasnovanih surogata domaćeg porijekla, a koje su proizvedene i prvi put stavljene u promet na teritoriji BiH;

- grupa "C" ekstra cigarete sve cigarete koje ne ispunjavaju uvjete iz grupe "A" i "B".

Nakon brojnih argumentiranih diskusija i kritika upućenih relevantnim institucijama vlasti FBiH i BiH zaključeno je:

- cigarete grupe A i B trebaju zadržati postojeće akcize izražene u apsolutnom iznosu,

Na Zakon o akcizama u BiH je reagirala i Grupacija proizvođača alkoholnih pića

Prijedlog izmjena Zakona o akcizama u BiH

Član 5. stav 5. treba ukinuti

Naime, kontrolne markice je nemoguće plaćati prilikom preuzimanja, jer se kod preuzimanja ne može odrediti za koju vrstu alkoholnih pića će se koristiti, a različite vrste imaju različitu jačinu alkohola. Dakle, različite su i obveze za akcizu.

Član 10. stav 5. treba ukinuti

Etilni alkohol ne postoji u proizvodnji u BiH. S obzirom na to da služi za proizvodnju alkoholnih pića i da ga treba imati na zalih, finansijsko opterećenje je značajno. Kontrola kroz sistem carina je dostatna da bi se suzbio ilegalan uvoz.

Član 15. stav 1. treba nadopuniti

Tačka 3. etil alkohol koji služi za reprodukciju osobama registriranim za proizvodnju alkoholnih pića uz rješenje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

E. L.

- na cigarete grupe C treba staviti akcizu dva KM po paklici,
 - naglašava se da navedenu kategorizaciju cigareta imaju i zemlje iz okruženja,
 - na ovakav način bi se pospješila primarna proizvodnja duhana koja zapošljava veliki broj stanovništva, a samim tim i prodaja cigareta grupe A i B na tržištu BiH.

- Odlukom o prihvatanju prijedloga za izmjenu člana 12. Nacrta zakona o akcizama u BiH domaći proizvođači i prerađivači duhana bili bi dovedeni u podređen položaj, tj. politički se favorizira uvoz cigareta koje ne sadrže ništa iz domaće proizvodnje.

Zaključci su dostavljeni: predsjedniku Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje, Upravi za indirektno oporezivanje, Odboru za financije Parlamenta BiH, Vladi FBiH, Federalnom ministarstvu financija, tvornicama i poduzećima za otkup i obradu duhana.

Erina LASIĆ

EXPO BiH

Domaća poljoprivredna proizvodnja ima bogatu ponudu

Bh. privrednici izlaganjem proizvoda i usluga na sajmu EXPO BiH, u okviru ovogodišnjeg Jesenskog zagrebačkog velesajma, pokazali su da BiH ima potencijale i ima šta ponuditi, izjavio je za Agenciju ONASA ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH Marinko Božić. "Iako je bh. ponuda, trenutno, ispod mogućnosti, s obzirom na raspoložive resurse, poljoprivreda BiH hvata korak s vremenom. Zbog toga je značajno da poradimo na standardizaciji i kvalitetu proizvoda kako bismo više bili prisutni na inotrižštima", istakao je ministar Božić tokom posjete sajmu EXPO BiH. Prema njegovim riječima, BiH ima potencijale u oblasti eko proizvodnje, ali je neophodno da poljoprivredni proizvođači unaprijede konkurentnost primjenom novih tehnologija i osavremene ukupnu proizvodnju. Božić je podsjetio da se resorna ministarstava moraju još više zalagati za stvaranje pravnih i ekonomskih okvira kako bi poljoprivredni proizvođači bili u mogućnosti unaprijediti proizvodnju i konkurentno nastupati na tržištima regiona. Na pitanje o ključnim oblastima za uspostavu poslovne saradnje sa Hrvatskom, Božić je kazao da je strateška proizvodnja u BiH proizvodnja mlijeka, čiji se izvoz već ostvaruje.

"Značajan je i izvoz autohtonih sireva, kao što su livanjski i vlašički. BiH ima i potencijal za izvoz janjećeg mesa, ranog povrća i ljekovitog bilja. Ipak, moramo primjenjivati nove tehnologije i osavremeniti proces proizvodnje, naglasio je. Prema Božićevom mišljenju, mnoge strane velike kompanije odlučile bi se za instaliranje svojih proizvodnih kapaciteta u BiH. /ONASA/

Sastanak Grupacije proizvođača i prerađivača mesa

U FBiH nema utovljene junadi

U Sarajevu je, 11. augusta, održan sastanak Grupacije proizvođača i prerađivača mesa Udruženja poljoprivrede, prehrambene i duhanske industrije i vodoprivrede P/GKFBiH. Raspravljalo se o primjeni Zakona i dopuni Zakona o carinskoj tarifi, kao i pokretanju inicijative za rješavanje problematike proizvodnje mesa

Nema utovljene junadi na prostoru Federacije BiH, jer proizvođači nisu ekonomski motivirani za ovu aktivnost. Nema primjene Zakona o dopuni Zakona o izmjeni carinske tarife bez operativnog uputstva o njegovoj primjeni. Ovdje treba, pored ostalog, uključiti sve što je vezano za otkup utovljenih grla. Zaključeno je da u radnu grupu za provođenje Zakona o dopunama Zakona o carinskoj tarifi obavezno treba uključiti kao stalnog člana predsjednika Grupacije proizvođača i prerađivača mesa.

Za prevazilaženja postojećeg stanja zaključeno je da se ukinu apsolutni iznosi carine - carinske stope za junad tjelesne mase 200 do 300 kg i prasad mesnih pasmina tjelesne mase 25 do 30 kg kako bi se mogao izvršiti uvoz.

Zakon o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji ("Sl. novine FBiH", broj 28, od 26. 05. 2004. godine), kao i uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji ("Sl. novine FBiH", broj 38, od 17. 07. 2004. godine) objavljeni su kasno, što se negativno odražava na ovu aktivnost.

U pomenutom zakonu u članku 4. pod stavom dva piše da visina novčane podrške ne može biti manja od tri odsto vrijednosti godišnjeg budžeta FBiH. U Odluci o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Transferi za poljoprivredu" utvrđeni budžetom FBiH za 2004. godinu ("Sl. novine FBiH", broj 32, od 12. 06. 2004. godine) iznose 23,000.000 KM. S napomenom da su se ova sredstva umanjila za izmirivanje obaveza iz agrarne 2003. godine u iznosu 5,503.000 KM. To, praktično, znači da za raspodjelu ostaje 17,496.612 KM, što predstavlja mali iznos novčanih sredstava za primarnu poljoprivrednu proizvodnju.

B. SUČIĆ

Uvođenje okolinske komponente u rad P/GKFBiH

S ciljem uvođenja Okolinske komponente u rad Privredne/Gospodarske komore FBiH, Stručni tim sačinio je Inicijalni materijal o planiranim programskim aktivnostima

Program A Povećanje energetske efikasnosti prerađivačke industrije u FBiH PEEPI

Cilj programske aktivnosti:

Pokretanje, prvi put u BiH, sistemske analize visoke energetske intenzivnosti, što daje, kao rezultat, visok utrošak energije uz nizak GDP-e.

Obrazloženje

Značajan projekat u BiH je, nesumnjivo, povećanje energetske efikasnosti privrednih preduzeća. BiH je 1990. godine imala energetska intenzivnost gotovo 2,5 puta veću od Slovenije i Hrvatske. To je posljedica politike cijena bh. proizvoda u prethodnoj državi, kao i niža energetska efikasnost preduzeća. (Energetska efikasnost je mjera efikasnosti tehno-energetskog sistema. Predstavlja odnos između izlazne korisne i ulazne energije, izraženo u procentima. Energetska intenzivnost je mjera (ne)efikasnosti privrednog sistema, čiji je sastavni dio tehno-energetski sistem. Predstavlja odnos utrošene energije u stvaranju dobiti i vrijednosti stvorene dobiti, izraženo u MJ/\$).

Ako se samo jedna trećina pripiše visokoj energetske intenzivnosti bh. privrede, dobije se iznos od 4,5 milijardi američkih dolara. Ukoliko bi se osposobilo oko 2/3 proizvodnih kapaciteta iz predratnog perioda, onda je ekvivalentan iznos oko tri milijarde dolara. Prema svjetskim iskustvima, ulaganja u povećanje energetske efikasnosti se vraćaju najčešće u periodu od tri godine (povrat uloženi sredstava u auto-put je znatno duži). Iskustvo u BiH pokazuje da su ulaganja u povećanje energetske efikasnosti u BiH još rentabilnija. Značajnih inicijativa u pogledu povećanja energetske efikasnosti nema kako zbog toga što značajnije ne funkcioniše tržište u BiH tako i zbog niskog znanja iz ove oblasti u privredi.

Uspostava programa

1. Predlaže se uspostava programa povećanja energetske efikasnosti prerađivačke industrije (metalne, elektro, kože, tekstila, drveta...).
2. Dio programa može biti permanentna edukacija lica iz privrede na području energetike, sa davanjem diplome, za šta postoji konkretna potreba.
3. Komora može biti Focal point za implementaciju međunarodnih projekata sa stanovišta

okoline, s obzirom na to da ne postoje druge organizacije koje bi bile značajan konkurent.

Način finansiranja

S obzirom na to da se povećanjem energetske efikasnosti smanjuje emisija stakleničkih gasova, sredstva za realizaciju projekta je moguće ostvariti i iz međunarodnih izvora, jer postoje konkretne mogućnosti inopodrške.

Finansiranje ovog projekta može ići i kroz participaciju pojedinačnih preduzeća, jer će im se uložena sredstva vratiti u kratkom vremenu.

U ovom trenutku važno je opredjeljenje Upravnog odbora Komore o ovom programu, kako bi mogla teći dalja razrada i iznalaženje izvora finansiranja. Kako su i za razradu projekta i traženje sredstava iz međunarodnih izvora, također, potrebna sredstva, predlaže se da se u okviru Komore izdvoje inicijalna sredstva, te okupe zainteresirana preduzeća i potpišu okvirni ugovor uz obavezu dogovorene godišnje participacije, čime zainteresirana organizacija stiče pravo, uz Komoru, da učestvuje u upravljanju Projektom. Od prihoda po osnovu projekta, dio sredstava bi bio prihod Komore, a dio bi bio utrošen za neposredan rad na projektu.

Iz navedenih razloga, Stručni tim predlaže Upravnom odboru slijedeće:

- Da da podršku ovakvoj programskoj orijentaciji u okviru okolinskog upravljanja;
- Da se u ovaj program uključe sva udruženja Komore;
- Da predvidi određena inicijalna sredstva potrebna za početnu razradu i definisanje idejnog projekta;
- Da ovlasti predsjednika i dopredsjednika da okupe zainteresirana preduzeća koja će potpisati okvirni ugovor;
- Da da saglasnost predsjedniku i dopredsjedniku na izbor meritorne konsultantske firme za rad na programu - kao Nositelju, te
- Da obaveže Stručni tim o periodičnom informisanju UO o aktivnostima na realizaciji programa.

Program B Formiranje EKO-kluba P/GKFBiH

EKO-klub bi činili privredni subjekti, analogno postojećim udruženjima, a rad i egzistiranje Kluba bi se uredilo normativnim aktima.

Klub bi imao i počasne članove.

Ciljevi programa:

Cilj 1: Okupljanje dobrih preduzeća oko ekoproblematike

To podrazumijeva:

- * Povezivanje dobrih preduzeća;
- * Zajedničko širenje okolinskih znanja;
- * Uključivanje u međunarodne projekte;
- * Porast imidža firmi, kao i
- * Povećanje profita zahvaljujući uključivanju okolinske komponente u razvoj.

Privredni subjekti-članovi Kluba, uključeni u program, imali bi najveći benefit time što bi dijelili troškove nabavke literature, pretraživanja izvora informacija, te predlagali politiku prema okolini, koju bi vodila Komora.

Cilj 2: Pružanje savjetodavnih usluga sa područja okoline

Klub bi pružao savjetodavne usluge sa područja okoline (tehnologije, menadžmenta, udovoljenja zakonodavstvu...).

Cilj 3: Razvoj mreže konsalting usluga - centara izvrsnosti, koja treba da preraste u virtualnu akreditovanu laboratoriju

Kroz pružanje konsalting usluga, preko biznis informacionog okolinskog centra, posebno preko informacija na referalnom nivou, utvrdiće se koje su konsalting firme, stručne i naučne institucije, **centri izvrsnosti u državi i FBiH** za pojedine oblasti ili pitanja. Kroz angažovanje tih organizacija, omogućiće se njihov dalji razvoj na tim oblastima (gdje su najbolje u državi), sve do statusa kada će se moći akreditovati, ili na drugi način postići pov-

jerenje korisnika. **Povezivanjem dijelova tih institucija stvoriće se virtualna laboratorija u BiH, bez čega nema značajnog izvoza naših proizvoda.**

Članstvo u EKO-klubu P/GKFBiH je slobodno.

Članovi Eko-kluba plaćaju godišnju članarinu Klubu (Komori).

Članovi Kluba dobijaju:

* Pravo na besplatne savjetodavne usluge na opštem i referalnom nivou i korištenje informacionog okolinskog centra,

* Obavještenja o skupovima, seminarima,

* Popust na izdanja i skupove koje organizuju firme koje pružaju stručnu podršku Programu,

* Plaketu koja pokazuje članstvo u EKO-klubu Komore,

Preduzeća bi, preko svojih predstavnika, upravljala Programom.

Stručnu podršku EKO-klubu pružale bi:

* Meritorna konsalting firma i

* Druge organizacije koje će se pridružiti.

Potrebe za navedenim aktivnostima proistekle su i iz aktivnosti na implementaciji Strategije razvoja metalne i elektroindustrije koju je usvojilo Udruženje MEI, kao i UO P/GKFBiH.

Oba programa naišla su na podršku tima CARDS 2002 Projekta "Podrška izgradnji kapaciteta u oblasti upravljanja okolišem u BiH", finansiranom od EU.

Mr Nafija ŠEHIC - MUŠIĆ

Privremena zabrana izvoza trupaca

Jedna od aktivnosti Grupacije šumarstva i drvne industrije Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH u zadnjih nekoliko godina jeste i uvođenje privremene zabrane izvoza trupaca.

Vijeće ministara BiH dobilo je 22. 08. 2004. preporuku Vlade FBiH za donošenje Odluke o privremenoj zabrani izvoza trupaca, koju je podržala i Vlada RS i udruženja šumarstava i drvne industrije u privrednim komorama FBiH i RS, ocjenjujući da ciljevi i interes daljeg ekonomskog i ukupnog društvenog razvoja FBiH i BiH opravdavaju donošenje odgovarajućih propisa državnih organa.

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02 i 19/03), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O PRIVREMENOJ ZABRANI IZVOZA TRUPACA IZ FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Privremeno se zabranjuje izvoz iz FBiH šumskih drvnih sortimenata koji su predmet primarne prerade drveta, i to:

- TRUPCI ZA FURNIR - četinara klase F
- TRUPCI ZA FURNIR - liščara klase F
- TRUPCI ZA LJUŠTENJE - četinara klase L
- TRUPCI ZA LJUŠTENJE - liščara klase L
- TRUPCI ZA REZANJE - četinara klase I, II, III
- TRUPCI ZA REZANJE - liščara klase I, II, III

II

Za realizaciju ove odluke zadužuje se Federalno ministarstvo finansija, Federalno ministarstvo

trgovine i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

III

Ova odluka je privremenog karaktera i primjenjivat će se najduže šest mjeseci od dana njenog stupanja na snagu.

IV

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 400/04

19. august 2004. godine
Sarajevo

Premijer
dr Ahmet Hadžipašić

Odluka je objavljena u "Službenim novinama FBiH", broj 45/04, od 28. 08. 2004.

Istu odluku donijela je Vlada Republike Srpske koja je izašla u "Službenom glasniku RS" 27. 08. 2004 godine.

Š. A.

Vlašić Expo Tours, Babanovac

Sajam turizma, zdrave hrane i opreme

Sa sajmom na Vlašiću, u augustu, Turistička zajednica Srednjobosanskog kantona kao organizator učinila je pravi potez. Na Sajam Vlašić 2004. odazvali su se brojni predstavnici iz izvršne vlasti Federacije BiH, ministarstava, gospodarskih komora FBiH i V/SKBiH, turističkih zajednica

Ova planina smještena u srcu BiH mamac je za planinare i zimi i ljeti, sa najvišim vrhom Paljenikom od 1.963 metra. Na platou Babanovac, na 1.263 metara nadmorske visine, nikao je turistički grad sa 750 vikendica, pet hotela, šest ski-liftova i 15 kilometara urađenih staza, te skakaonica.

Hotelski smještaj broji 500 kreveta, a 1.500 ih je u domaćoj radinosti.

Turistički centar Babanovac, gdje je i održan Sajam, komunikacijski je povezan sa Travnikom, Banjom Lukom, Bugojnom, Jajcem, Mostarom, Splitom, Sarajevom i Zenicom.

Vlašić je planina na kojoj se razvija cjelogodišnji turizam. Poznat je po siru, endemičnom bilju, psima tornjacima. Razvija se i rekreativni turizam i zdrava hrana.

Investicijska ulaganja u obnovu i izgradnju infrastrukture iznose 10 miliona KM.

Turističku ponudu nastoje obogatiti, pored sportskih takmičenja, i atraktivnim programima zdrave hrane, zabave i poslovnim susretima.

Glavni program bio je predstavljanje:

- hotela, motela, pansiona, kućne radinosti, vikend-kuća;
- turističkih agencija FBiH i RS;
- autentičnog Vlašića, sa autentičnim proizvodima: sir, dimljena stelja, med, ljekovito bilje;
- bh. distributera zdrave hrane;
- proizvođača ugostiteljske i sportske opreme;
- osiguravajućih kuća i banaka, kao i drugih gospodarskih asocijacija i institucija.

U pratećem programu bili su burza turizma i nekretnina, okrugli sto o razvoju Vlašića, Sajamski Vlašić Expo Tours radio, jahanje konja, tržnica zdrave hrane, izložba fotografija, turistički promotivni filmovi, modne revije i izložba pasa tornjaka.

D. BANDIĆ

SAJAM TURIZMA - ZDRAVE HRANE - OPREME

**SAJAM TURIZMA,
ZDRAVE HRANE
I OPREME
VLAŠIĆ EXPO TOURS
13.-15.08.2004.**

VLAŠIĆ EXPO TOURS Babanovac
Sajam turizma, zdrave hrane i opreme Travnik

TURISTIČKA ZAJEDNICA
Srednjobosanski kanton, Travnik, Bosanska 75
Tel/fax: 00387 (0) 30 511 588 e-mail: tzsbk@bih.net.ba
BOSNA I HERCEGOVINA

Gradačaćki sajam

Prezentacija 160 firmi

U Gradačcu je, od 25. do 28. avgusta, održan 31. međunarodni sajam poljoprivrede i prehrambene industrije / Sajam šljive. Na pet hiljada kvadratnih metara zatvorenog i osam hiljada metara kvadratnih otvorenog prostora predstavilo se 160 firmi iz zemlje i inostranstva (Austrije, Hrvatske, Njemačke, Češke, Srbije i Crna Gore, Slovenije, Velike Britanije i Italije)

Bile su zastupljene sve oblasti iz koncepta specijalizovanog sajma primarne poljoprivredne proizvodnje, prerade voća, povrća, mesa, mlijeka, žitarica, duhana, proizvođači mineralnih đubriva i zaštitnih sredstava, mehanizacije, alata, ambalaže, dizajneri, serviseri primarne poljoprivredne proizvodnje i prehrambene industrije, kao i stručne i bankarske institucije.

Održan je tradicionalni susret privrednika sa predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti, na kojem je ministar Marinko Božić prezentirao mjere Vlade FBiH vazane za ekonomsku politiku i reformu poreskog sistema, kao što su prijedlozi za iznalaženje najboljeg modela primjene PDV-a za poljoprivrednu proizvodnju i prehrambenu industriju.

Za ocjenu kvaliteta na ovogodišnjem sajmu bilo je prijavljeno 80 proizvoda, a njih 33 dobilo je medalje za kvalitet.

Zlatna medalja:

- * Sarajevska prirodna voda, "Sarajevska pivara" d.d. Sarajevo
- * Prirodno blago mineralna voda Aqualina, "Gakom" d.o.o. Orahovica Gornja
- * Domaći voćni namaz kajsija, PMG-VIP Gradačac
- * Sarajevsko pivo, svijetlo pasterizovano 0,50 l, "Sarajevska pivara" d.d. Sarajevo
- * Konjičanka, domaća rakija ekstra šljivovica, Ivo Anđelić i Džemal Memidžan, Konjic
- * Mileram 30% mliječne masti, ZIM d.d. Zenica
- * Tečni jogurt sa 2,0% mliječne masti, ZIM d.d. Zenica
- * Trajno mlijeko sa 3,2% mliječne masti, INMER Gradačac
- * Prirodni voćni lokum, "Niagara" d.o.o. Zenica
- * Tima, oblatne vafel listovi, "Voćar" d.o.o. Rahić
- * Bosanski sudžuk, "Brajlović" Blažuj

- * Pileća hrenovka Polo, "Menprom" Gornja Tuzla
- * Original V.S. Rubin vinjak, Kruševac
- * Paleta stočne hrane, "Mix" Orašje
- * Sadni materijal, "Voćni rasadnik" Srebrenik
- * Novi dizajn i ambalaže, "Petrokemija" Kutina
- * Dizajn i pakovanje kolekcije sjemena, "Poljooprema" Sarajevo

Srebrna medalja:

- * Sarajevska mineralna voda, "Sarajevska pivara" d.d. Sarajevo
- * A.C.E. Gold sa vitaminima, "Sarajevska pivara" d.d. Sarajevo
- * B-začin dodatak jelima, "Briž" d.o.o. Brčko
 - * Travarica, specijalna prirodna rakija, "Bobita" Čitluk
 - * Mljevena kafa - Mingos Caffee, Gradačac
 - * Tahan-halva, "Remelin" d.o.o. Gradačac
 - * Tekući jogurt sa 3,2 % mliječne masti, INMER Gradačac
 - * Dimljena pileća prsa, "Brajlović" Blažuj
 - * Barena kobasica Pilka, "Akova-impex" Sarajevo
- * Brašno tip - 400 (puder), Mlin "Husinski rudar" Ljubac
- * Sadnice hortikultura, JP Šumarstvo, Rahić
- * Paleta novih proizvoda sitne mehanizacije, TMD-AGS Gradačac

Bronzana medalja

- * Graševina, stono bijelo vino, "Rubin" Kruševac
 - * Kravlji bijeli sir u krišci, ZIM d.d. Zenica
 - * Majevička salama, "Menprom" Gornja Tuzla
- Mirsada MEŠANOVIĆ*

Otvorena klaonica i hladnjača

U Gradačcu je otvorena savremena klaonica peradi sa hladnjačom "Pilkom" d.o.o. Kerep.

"Pilkom" je firma koja u jednom turnusu, u kooperaciji, ima 200 hiljada tovnih pilića. Novootvorena klaonica sa hladnjačom je kapaciteta 2.000 komada na sat. U sklopu ove firme je i mješaona stočne hrane kapaciteta 4.000 kg na sat.

M. M.

Pripremiti šumarstva za certificiranje

Direktor novoosnovanog ureda CIPE (organizacija koja pomaže poslovna udruženja koja djeluje u okviru USAID-a) u Sarajevu posjetio je tokom 2003. godine nekoliko puta P/GKFBiH, tačnije Grupaciju šumarstva i drvne industrije. Predstavnicu Grupacije bila je pozvana na više seminara u organizaciji CIPE-a (u BiH, Poljskoj) i aktivno sudjelovala u njima

Grupacija šumarstva i drvne industrije Privredne/Gospodarske komore FBiH i Privredne komore RS aplicirale su kod CIPE za dodjelu donacije (granta) za određeni projekat edukacije preduzeća - članica Komore.

Udruženje je smatralo za trenutno najpotrebnije i najatraktivnije da se preduzećima iz FBiH predstavi neophodnost certificiranja gazdovanja u šumarstvu BiH.

Cilj ovih radionica jeste upoznati i zainteresirati predstavnike šumarstva i drvne industrije za ISO standarde 9000 i 14000, certificiranje gazdovanja u šumarstvu, kao i snimak stvarnog stanja i šta treba uraditi da bi se pripremili za certificiranje.

Održane su tri radionice:

- Prva radionica je održana za Unsko-sanski kanton, Hercegbosansku i Zapadnohercegovačku županiju, 10. 06. 2004., u Bihaću.

- Druga radionica je održana za Srednjobosanski kanton, Zeničko-dobojski kanton i Posavsku županiju, 28. 06. 2004., u Busovači.

- Treća radionica za Sarajevski, Tuzlanski, Bosansko-podrinjski i Hercegovačko-neretvanski kanton, 15. 07. 2004., u Sarajevu (Ilidža).

Država je u procesu tranzicije i trebamo se pripremiti za proces pridruživanja u Evropsku uniju. Shodno tome, standardi na svim poljima djelovanja trebaju se usaglasiti sa standardima EU. Imajući u vidu ovu napomenu, nastojali smo još jednom probuditi svijest kod mnogih u poduzećima, kako bi se pripremili za ove procese.

Sistem upravljanja okolinom

Mr Enes Cerić je dao osnovne naznake o standardima serije ISO 9000 napominjući da su oni za sisteme upravljanja kvalitetom, tj. ispunjenje zahtjeva za proizvod ili usluge postavljenih od zainteresiranih stranaka. Primjenom standarda ISO 9000 bit će se ukorak sa konkurencijom, ispunjavanjem zahtjeva međunarodnog tržišta, povećanjem povjerenja kupca, povećanjem ugleda kompanije i drugo, s tim da se moraju uključiti svi zaposleni u poduzeću.

Što znači uvesti sistem kvaliteta ISO 9000 u poduzeće, pojasnio je Smail Muhić. Menadžment firme Konjuh iz Živinica prateći trendove zahtjeva kupaca odlučio se uvesti sistem ISO 9000 kako bi uspostavio kvalitetniju i bržu komunikaciju sa kupcima kao marketinšku potrebu.

Prof. dr Mustafa Omanović govorio je o sistemu upravljanja okolinom, što podrazumijeva sve mjere koje štite životni prostor čovjeka od štetnih uticaja. Sve više jača svijest populacije o zaštiti okoline, što dovodi do stalnog prilagođavanja i povećanja očekivanja u vezi s tim. Do sad se na zaštitu okoline u organizacijama, uglavnom, gledalo kao na faktor troška. Međutim, ogromne su prednosti sistema upravljanja okolinom, npr. povećanje imidža organizacije, smanjenje troškova odlaganja otpada, motivacija uposlenih, olakšice pri izvozu i slično.

Koncept certificiranja gazdovanja šumskim resursima obrazložili su prof. dr Šućrija Šaković, mr Mersudin Avdibegović i mr Sabina Delić.

Svima je poznato da je proces certificiranja neophodan i za šumarstvo i za drvnu industriju i može se posmatrati samo sa tim zajedničkim stavom, jer su zahtjevi tržišta izričiti, treba se uzimati sirovina iz certificiranih šuma, tj. iz tako uređenog šumarstva koje se može okarakterisati kao održivo gazdovanje.

Smisao bilo kojeg certificiranja jeste obezbjeđenje potvrde da su neki proizvod, usluga ili proces urađeni na način kako je to ranije propisano ili dogovoreno. Pod certificiranjem gazdovanja šumskim resursima podrazumijeva se dobrovoljna procedura, u kojoj nezavisno tijelo izdaje pismenu potvrdu da su performanse gazdovanja koje se provode na određenom šumskom području usklađene sa unaprijed definisanim standardima.

Od svakog uspješnog programa certificiranja minimalno se očekuju dva ključna efekta:

Grupacija drvne industrije P/GKFBiH

Priznanje USAID-a

Američka Vlada, preko Agencije za međunarodnu pomoć (USAID), početkom septembra, u Sarajevu, je dodijelila priznanja predstavnicima deset poslovnih bh. udruženja iz sektora drvoprerađivača, turizma i poljoprivrede.

Priznanja su dodijeljena primaocima grant sredstava: Udruženju drvoprerađivača - Drvo BiH, Udruženju turističkih agencija - UTA BiH, Privrednoj komori Kantona Sarajevo, PK Republike Srpske, PK Brčko Distrikta BiH, Grupaciji drvne industrije P/GKFBiH, Udruženju peradara RS, Udruženju poslodavaca RS, te Udruženju poduzetnika i poslodavaca iz Zenice.

Kako je rečeno tokom ceremonije dodjele priznanja, u okviru USAID-ovog projekta "Mobiliziranje glasa biznisa u BiH" saradivalo se sa poslovnim udruženjima koja predstavljaju firme iz sektora drvoprerađivača, turizma i poljoprivrede, a kako bi se ojačao njihov institucionalni kapacitet, profesionalizam i održivost.

Projekat "Mobiliziranje glasa biznisa" implementirao je Centar za međunarodna privatna preduzeća (CIPE), nezavisna i neprofitna članica Privredne komore SAD-a. (Poslovne novosti)

- unapređenje performansi gazdovanja sa ciljem dostizanja održivog gazdovanja šumskim resursima i
- povećanje konkurentskih sposobnosti poduzeća unutar drvnog kompleksa kroz očuvanje postojećih tržišta i bolji pristup novim i atraktivnim tržištima.

Za uspješno provođenje certificiranja važno je utvrditi optimalnu veličinu područja koje se želi certificirati. Po dosadašnjim iskustvima troškovno efikasno certificiranje se može provesti na područjima koja su veća od 100 ha kad su u pitanju visokoproduktivne šume, odnosno veća od 10.000 ha kad su u pitanju šume sa nižom produktivnošću. Kod nas jedno privredno gospodarsko područje iznosi oko 40.000 ha i najpodesnije je za certificiranje kao i metod certificiranja po FSC.

Primjena i pripreme radnje šumarstva za certifikaciju šuma

Ovu temu pripremili su Sead Hadžabić, Vlado Soldo i Šemsa Alimanović. Obilazeći šumarstva i poduzeća drvne industrije (od 01. 04. do 31. 07. 2004. bilo je 40 obilazaka) uvidjelo se da mnogo toga treba da se uradi u šumarstvima kako bi bila spremna za certificiranje. Prateći 10 principa po FSC, upoređivali smo kakvo je stanje na terenu, konstatovali i dali prijedlog šta da se uradi. Ovaj dio rada na terenu je bitan, jer će se troškovi certificiranja smanjiti, a i šumarstva će biti pripremljena za certificiranje.

BiH nema zakona o šumama. Na Jahorini je, 11. 05. 2004., razmatran Okvirni zakon o održivom gazdovanju šumama, tj. održivom šumarstvu. Stav prisutnih je da se formira zavod za šumarstvo i lovstvo na nivou BiH pri Vijeću ministara.

Radi se na spriječavanju bespravničkih sječa u šumama i uvezivanju šumarskih aktivnosti sa tužilaštvima i sudovima.

U FBiH ima oko 20 odsto privatnih šuma i potrebno je organizirati udruženje vlasnika privatnih šuma kako bi se certificirale i te šume.

Započelo se sa obukom radnika u eksploataciji šuma i njezi kultura, pa je u tom pravcu održan seminar, 25. 05. 2004., u Bugojnu na kome je prisustvovalo oko 120 inženjera, tehničara i radnika.

Dogovoren je sastanak na kome će se pokrenuti aktivnosti oko valorizacije ambijentalnih vrijednosti u šumama i bavljenje šumarskih organizacija lovnim i drugim oblicima turizma.

Završava se projekat zaštite biotopa i vrste velikog tetrijeba - Tetrao urogallus u BiH, a aktivno se radi i na zaštiti biodiverziteta kroz preduzimanje konkretnih akcija na terenu (puževi, gljive, ljekovito i jestivo bilje).

Već se vrši zamjena teških hipoidnih ulja u šumarstvu sa lakšim biološkim uljima koja su ekološki prihvatljivija.

Primjena pesticida u šumarstvu svodi se na najmanju moguću mjeru, pa ako se i primjenjuje, to se vrši premazivanjem, a ne na folijama.

Gole sječe se, u principu, ne provode u visokim šumama.

Preduzimaju se mjere otvaranja šumarstva prema javnosti kako bi se odnos stanovništva prema šumama mijenjao u pozitivnom smislu.

Preduzeća drvne industrije su, uglavnom, izvezno orijentirana i imaju problema sa nabavkom sirovine i sugerirano im je kako da prevaziđu taj problem. Samo su četiri poduzeća iz ove oblasti koja imaju uveden sistem ISO 9000, a standard 14000 ima samo Bina Bihać.

Zaključeno je da su ove radionice u potpunosti ispunile očekivanja. Ponovljeno je da je odabir tema i način prezentiranja pravi pogodak u vremenu pripreme BiH za proces pridruživanja EU.

Cilj radionice jeste da se rukovodstvo i uposleni upoznaju sa odredbama koje ih čekaju kod izvoza u zemlje Evropske unije, uz napomenu da imidž njihove tvornice predstavlja ISO 9000 i 14000, kao i stremljenje ka dobijanju certifikata za zaštitu vlastitih proizvoda.

Šemsa ALIMANOVIĆ

Seminar

Proizvodnja u staklenicima

U Sarajevu su predstavnici firme Growtech iz Holandije i predstavnik sarajevskog ureda EBRD-a (Evropska banka za obnovu i razvoj) održali jednodnevni seminar, krajem jula, u prostorijama P/GKFBiH.

Prezentirana su dosadašnja iskustva navedene firme iz Holandije u proizvodnji povrća i cvijeća u staklenicima, te dostignuća u modernizaciji postojećih staklenika, kao i stavljanje u pogon novih, modernih staklenika. Istaknuta je mogućnost kreditiranja za podizanje staklenika preko EBRD-a. Holandija je cijenjena u svijetu po proizvodnji povrća i cvijeća u staklenicima i veliki dio toga izvozi na svjetsko tržište. Njihova iskustva ukazuju na to da se uspjeh u stakleničkoj proizvodnji postiže ako se odgovarajuća pažnja usmjeri na finansiranje, upravljanje, edukaciju uposlenih, prihranjivanje usjeva, ekologiju, kvalitet proizvoda, pakovanje, marketing i prodaju. Ovom seminaru prisustvovala je relativno veći broj postojećih proizvođača povrća i cvijeća sa područja BiH, kao i onih koji namjeravaju svoje zemljišne kapacitete koristiti za navedenu namjenu. I jedni i drugi zemljoradnici su potencijalni korisnici savremene tehnike i iskustva u stakleničkoj proizvodnji povrća i cvijeća, kao i ostalih usluga iz ove branše koje nudi firma Growtech iz Holandije.

Do realizacije ovog interesantnog i korisnog seminara došlo je zahvaljujući kontaktima Ambasade BiH u Hagu i Ministarstva vanjskih poslova u Sarajevu, u organizaciji P/GKFBiH.

B. SUČIĆ

Porast industrijske proizvodnje

Industrijska proizvodnja u FBiH u augustu ove godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine veća je za 19,4 posto, u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine veća je za 8,7 posto, dok je u odnosu na juli ove godine veća za 2,2 posto, saopćio je na konferenciji za novinare u septembru direktor Federalnog zavoda za statistiku Derviš Đurđević

Posmatrano po područjima industrijskih djelatnosti, u augustu je u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju lani industrijska proizvodnja u oblasti prerađivačke industrije bila veća za 35,9 posto, u oblasti rudarstva veća za 8,5 posto, a u području snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom manja za 9,2 posto. U augustu je, prema podacima ovog zavoda, ostvaren izvoz 159.544.000 KM, što je za devet posto manje u odnosu na prethodni mjesec ove godine. Vrijednost uvoza za osmi mjesec bila je 522.564.000 KM, što je za 2,6

posto manje u poređenju sa julom. U osam mjeseci izvoz je iznosio 1.288.122.000 KM, što je 13,4 posto više u odnosu na isti period prethodne godine, dok je ostvaren uvoz 3.934.010.000 KM, što je za 7,7 posto više u odnosu na isti period lani. Procent pokrivenosti uvoza izvozom u augustu iznosi 30,5 posto, a za osam mjeseci 32,7 posto. U strukturi izvoza (osam mjeseci) prednjače obojeni metali, drvo, namještaj i električna energije, dok su se najviše uvozili naftni derivati, drumska vozila, električni aparati i industrijske mašine. Najveća razmjena zabilježena je s Hrvatskom. U Republiku Srpsku je u augustu prodato robe vrijedne 36.803.702 KM, što je povećanje za 46,4 posto u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Istovremeno, iz Republike Srpske nabavljeno je robe 10.285.962 KM, što predstavlja povećanje za 80,2 posto u odnosu na isti mjesec prošle godine. /FENA/

Upravni odbor Privredne komore ZDK Industrijska proizvodnja porasla 14,8 odsto

Na sjednici Upravnog odbora Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona, koja je održana sredinom septembra, razmatrani su rezultati poslovanja privrede u prvih šest mjeseci ove godine. Industrijska proizvodnja u ZDK u tom periodu ove godine bilježi rast od 14,8 odsto što je za 1,1 odsto više u odnosu na FBiH

Prema statističkim podacima, ZDK i dalje ima najniže plaće u FBiH i sve više zaostaje za ostalim kantonima.

Krajem juna ove godine u ZDK je bilo zaposleno 69.000 lica. Broj zaposlenih u privredi zabilježio je stopu pada od jedan odsto, dok je u vanprivredi zabilježen rast od preko 13 odsto. Broj zaposlenih u administraciji krajem juna ove godine dostigao je 15.380, a porast je najvećim dijelom registrovan u sektorima javne uprave, odbrane i obaveznom socijalnom osiguranju 55 odsto, odnosno 1.689 zaposlenih. ZDK u ukupno ostvarenoj industrijskoj proizvodnji FBiH učestvuje sa 21 odsto.

Ukupna vanjskotrgovinska razmjena robe u ZDK porasla je za šest mjeseci nešto više od 13 odsto, s tim da trgovinski deficit iznosi blizu 149 miliona KM, što je 28 odsto više nego u istom periodu prošle godine.

Najveći uvoz i izvoz ostvareni su u oblasti prerađivačke industrije. Izvoz je iznosio 175, a uvoz 316 miliona KM.

Najviše se uvozilo iz Hrvatske, Slovenije i Srbije i Crne Gore (SCG), te zemalja Evropske unije. Najviše se izvozilo u Sloveniju, Hrvatsku, Njemačku, Italiju, te SCG. Ovih pet zemalja u ukupno ostvarenom izvozu ZDK učestvuju sa čak 85,5 odsto.

Upravni odbor Privredne komore ZDK je ocijenio da privatizacija ne daje očekivane rezultate, te da je pristup ovom procesu bio neadekvatan.

Umjesto da doprinosi privrednom razvoju Kantona, usporeni proces privatizacije proizvodi suprotan efekat, što negativno utiče na tokove i dinamiku privrednih kretanja i razvoja, ocijenjeno je na sjednici. (Poslovne novosti)

Potrošačka korpa u augustu 438 KM

Potrošačka korpa u FBiH u augustu je iznosila 438,13 KM, što je za 0,34 KM više u odnosu na juli. Prema posljednjim podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom u julu iznosila je 534,73 KM. Penzije za juli isplaćene su za 289.870 penzionera, a prosječna isplaćena penzija iznosi 205,98 KM. Najniža isplaćena penzija u julu u FBiH iznosi 154 KM, a najviša 696,54 KM. Na području FBiH broj zaposlenih prema kadrovskoj evidenciji u julu bio je 388.884 osobe, dok je prosječna stopa nezaposlenosti bila 44,9 posto. U tom mjesecu, prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, je evidentirano 317.297 osoba koje traže zaposlenje. U strukturi osoba koje traže zaposlenje nekvalificiranih je 34,2 posto, kvalificiranih 37 posto, osoba sa završenom SSS je 21,6 posto, polukvalificiranih 3,3 posto, a sa visokom i višom stručnom spremom 2,7 posto.

Krajem jula poslovni subjekti iskazali su potrebe za 947 radnika, tako da na jednu prijavu potreba za radnicima u tom mjesecu dolazi 335 radnika koji traže zaposlenje. /FENA/

Izveštaj Svjetske banke

Troškovi za naplatu ugovora ispod regionalnog prosjeka

Poboljšanja koja je BiH napravila ove godine u poređenju sa prethodnim najprimjetnija su u oblasti reforme suda i naplata po ugovoru, te u oblasti registracije preduzeća, navodi se u Izveštaju Svjetske banke. Uvođenje skraćenog postupka u sudu je osiguralo smanjivanje broja dana za naplatu ugovora za pola

BiH je rangirana mnogo bolje nego bilo koja od susjednih zemalja u tom pogledu. Što se tiče troškova za naplatu ugovora, BiH je ispod regionalnog prosjeka, pokazujući napredak u toj oblasti.

Već drugu godinu zaredom organi vlasti BiH uspijevaju da skrate broj dana potrebnih za registraciju poslovanja.

Proces je još uvijek dug i skup, ali organi vlasti BiH rade na daljnjem pojednostavljenju. U zemljama Evrope i centralne Azije (ECA) procedura za pokretanje biznisa sadrži 10 koraka, za nju je potrebno izdvojiti 15 odsto od prihoda po stanovniku, te 42 dana do početka poslovanja.

U BiH je pokretanje biznisa potrebno uraditi u 12 koraka, izdvojiti 46,2 odsto od prihoda po stanovniku i za 54 dana početi sa radom. Organi vlasti BiH su, zajedno sa WB-om i DFID-om, u finalnoj fazi uspostavljanja novog sistema regis-

tracije poslovanja širom BiH koji će značajno smanjiti broj procedura, broj dana, te troškove.

Najočitiji problemi se registruju u oblasti korporativnog upravljanja i imovinskih prava. Prema indeksu korporativnog očitovanja, BiH spada na samo dno. Indeks je u rasponu od 0 do 7 (niski do visoki) i obuhvata sedam načina poboljšanja očitovanja: da li zakoni i propisi zahtijevaju izvještavanje porodično, indirektno i beneficijalno vlasništvo, objavljivanje podataka o sporazumima za glasanje između dioničara; komisije za reviziju odbora direktora; korištenje vanjskih revizora i podaci o vlasništvu i financijama su javno dostupni svim postojećim i potencijalnim investitorima. BiH ima indeks 2, sa Bjelorusijom jedinom zemljom koja ima indeks 1. Potencijalni investitori u Kanadi ili Velikoj Britaniji imaju svih sedam glavnih tipova pristupa podacima o vlasništvu i financijama kompanija koje su na javnom spisku, dok investitori u BiH, Bjelorusiji i Turskoj imaju manje od pola informacija. WB u BiH priprema Kredit za korporativno restrukturiranje sa ciljem poboljšanja korporativnog upravljanja i djelovanja.

Što se tiče vremena za registraciju imovine, BiH je na samom dnu zajedno sa Slovenijom i Hrvatskom kao najlošijim, gdje u BiH treba 331 dan za registraciju imovine, a u Sloveniji i Hrvatskoj 391 i 956.

Kada je u pitanju trošak registracije imovine, onda BiH, opet, spada na samo dno sa Mađarskom i Uzbekistanom. Trošak registracije imovine u BiH je 6,1 odsto od vrijednosti imovine.

Federacije euro-azijskih berzi

Bh. berze postale punopravne članice

Na desetoj skupštini Federacije euro-azijskih berzi, održanoj 16. 09. 2004. godine, u Novigradu, u Hrvatskoj, kao punopravne članice Federacije primljene su i dvije bh. berze Banjalučka i Sarajevska.

Direktor i predsjednik Uprave Sarajevske berze Almir Begić zahvalio se na prijemu u FEAS, ukratko predstavio dosadašnje rezultate, izrazivši svoje uvjerenje da će Sarajevska berza, kao najmlađi član ove međunarodne organizacije, doprinijeti u najvećoj mogućoj mjeri ostvarivanju zajedničkih zadataka ovog udruženja.

Begić je, također, istakao da učlanjenje Sarajevske berze u FEAS predstavlja pozitivan rezultat dosadašnjeg rada, ali i obavezu da Berza u budućnosti nastavi realizaciju projekata koji će omogućiti kreiranje efikasnog tržišta kapitala i razvoj berze koja posluje na svjetskim principima.

“Članstvo u FEAS-u će nam omogućiti da, na osnovu saradnje sa berzama iz čitavog svijeta, realizujemo naše projekte na što kvalitetniji način i tako utičemo na razvoj tržišta i države BiH u cjelini”, kazao je Begić. (Poslovne novosti)

Domaći izvoznici

Vispakovi proizvodi i u Australiji

Prehrambena industrija Vispak iz Visokog nedavno je isporučila prvu količinu robe na tržište Australije. Uz tržište Evropske unije, Bliskog istoka, zemalja jugoistočne Evrope, te SAD-a, ovo je još jedno značajno novo tržište na koje Vispak ubuduće može računati.

U Australiju su otišle prve količine kafe i čorbi, a u planu je isporuka i konditorskih proizvoda. Ove godine u Vispaku planiraju izvesti robe za 30 odsto više u odnosu na prošlu godinu, što čini značajan udio u ukupnoj realizaciji prodaje. Prošle godine Vispak je izvezao robu u vrijednosti oko 1,5 miliona maraka. Izvozi se, uglavnom, roba iz tzv. bosanskog nacionalnog proizvodnog programa, autohtoni bosanski proizvodi koji su rezultat i dio tradicije ovih podneblja ukomponirani sa vrhunskim kvalitetom i savremenim trendovima koji vladaju na svjetskim tržištima. /FENA/

Ponuda kvalitetnih i tačnih informacija

Uskoro internet baza podataka o tržištu rada u BiH

U organizaciji Centra za razvoj i istraživanje (CERIS), u Sarajevu je, krajem septembra, održan okrugli sto "Tržište rada u BiH". Kako je rečeno tokom skupa, okrugli sto je dio aktivnosti CERIS-a koji trenutno implementira projekat pod nazivom "Mreža-razvoj"

Predsjednik CERIS-a Selmir Vrabac rekao je novinarima da je rezultat navedenog projekta ideja o izgradnji elektronske baze podataka o tržištu radne snage u BiH, ali sa akcentom na mlade visokoobrazovane kadrove. "Baza bi trebala doprinijeti povećanju broja i kvalitetu zapošljavanja stručnih mladih ljudi u BiH i inokompanijama", istakao je. Prema njegovim riječima, postoji potreba za unapređenjem konkurentnosti mladih ljudi iz BiH sa univerzitetskom diplomom.

"Trebamo ponuditi kvalitetne i tačne informacije o tržištu rada u BiH, i to na način da podignemo konkurentnost naših mladih ljudi u pogledu kvaliteta njihovog znanja nakon što završe škole", rekao je Vrabac i dodao da je to moguće učiniti uvođenjem elektronske baze podataka. Prema mišljenju Vrabca, baza bi bila centralna i dostupna sektoru biznisa i visokog obrazovanja.

"Ovo bi omogućilo da firme dođu do kvalitetnog kadra, a univerziteti bi raspolagali sa podacima o kadru koji trebaju plasirati na tržište rada", rekao je.

Podsjetio je i da je ovaj projekat u početnoj fazi, te da njegovu cjelokupnu implementaciju CERIS nije u mogućnosti izvršiti sam. "CERIS ne može u potpunosti realizirati projekat, te traži podršku drugih, a spreman je delegirati projekat sa kvalitetnom realizacijom nekoj od institucija sistema u BiH", rekao je Vrabac.

Ovaj okrugli sto je prvi u nizu aktivnosti na kojima predstavnici nadležnih organizacija, asocijacija i institucija prezentiraju svoje mišljenje o tržištu rada u BiH, te potrebama i problemima sa kojima se susreću usred nedostataka kvalitetno određenih podataka o visokoobrazovanom kadru.

CERIS je nevladina organizacija osnovana 2003. kako bi istraživala prostor u BiH i doprinijela njegovom razvoju. (Poslovne novosti)

Ponuda

Technica d.o.o., Slovenija, je u vlasništvu Ferrari grupa iz Italije i nudi strojeve za površinsku obradu metala, stakla, umjetnih materijala i drveta na tržištima Slovenije, Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Kosova, te Srbije i Crne Gore. Nude sljedeće vrste:

* Strojve za razmaščivanje i industrijsko pranje ultrazvukom ili hidrokinetički pomoću rastopine deterdženta i vode ili solventa;

* Linije za bojenje i lakiranje;

* Galvanske linije (kromiranje, niklanje, fosfiranje, kataforezu, cinkanje, bruniranje);

* Peći za termičku obradu;

* Strojve za vibro-finiš i abrazivima za brušenje, poliranje, odstranjivanje oksidiranih naslaga, zaštita protiv oksidiranja;

* Strojve za pjeskanje (sandblasting, sabbiatura);

* Strojve za PVD (Physical Vapour Deposition);

* Robote za brušenje, poliranje i slično;

* Postrojenja za čišćenje vode (water treatment plants).

Italijanska država nudi povoljne petogodišnje kredite za kupnju italijanskih strojeva s ciljem razvoja i stabilizacije balkanskih država u pojedinačnom iznosu maksimalno 103.291,38 eura po kamatnoj stopi CIRR (3,99 odsto godišnje).

Kontakt osoba: Elvir Hodžić, Technica - Ferrari group

Telefon/faks: +386-5-640-25-68

E-mail: elvir.hodzic@technica.si

Prodajem ili iznajmljujem pilanu sa dozvolom za rad i pripadajućom opremom. Pilana je smještena u predgrađu Bihaća. Na 5.800 m² ekonomskog dvorišta izgrađeno je 700 m² kvalitetnog i funkcionalnog prostora, te savremena pariona kapaciteta 60 m³.

Mogućnost prilagodbe prostora i objekata i za druge namjene.

Naziv firme: doo "Tehnocen" Bihać

Kontakt osoba: Jusić Hasan, direktor

Telefon: ++387(0)61155269

Poduzeće iz Vičence traži partnera za suradnju:

Traže lijevaonice koja bi bila u mogućnosti da za njih lijeva predmete od željeza (gize) težine od jedan do pet kilograma, a mjesečna količina bi se kretala od 2.000 do 3.000 komada, kvalitet proizvoda bi trebao biti "G20" koji bi se lijevao po njihovom nacrtu i uzorku.

Više informacija možete dobiti kod:

Sportello Area Balcanica

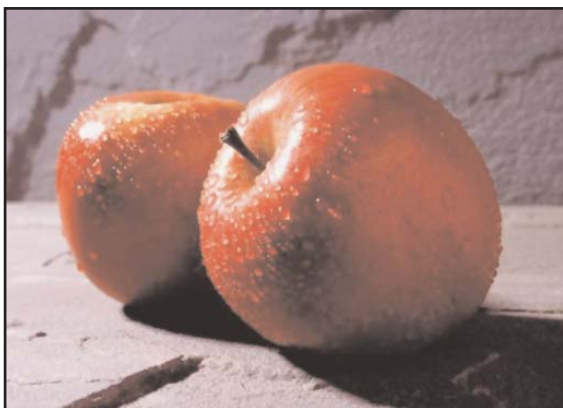
Dott. ssa Barbara Kalinic

Via C. Cattaneo n. 8 36100 Vicenza

Telefon: 0444321443, faks: 0444324207

E-mail: balcanarea@vi.camcom.it

Iz apoteka

Ljekovitost jabuke

Došla je jesen i svježih plodova jabuka ima u izobilju. Imamo premalo prostora da iznesemo sve detalje o ljekovitosti ovog "rajskog" voća, pa ćemo nabrojati samo najvažnije

Plod jabuke bogat je hranjivim sastojcima čija količina zavisi od načina uzgoja i od sorte. Poznato je preko 7.500 kultiviranih vrsta jabuke. Pored vode, ugljenih hidrata i celuloze jabuka sadrži i znatne količine mineralnih tvari poput kalija, fosfora, kalcija, sumpora, magnezija, zatim željeza, mangana i dr. Plod sadrži i karotin, vitamine E i C, vitamine iz skupine B, pektine, tanin, enzime i druge tvari. Koru jabuke bolje je pojesti nego baciti, jer sadrži antocijanidin. Antocijanidini imaju protuupalno djelovanje; djeluju zaštitno na jetru i srce, te otežavaju nastanak karcinoma. Jabuka olakšava probavu, a sadrži mnoštvo korisnih tvari koje potiču rad obrambenog sustava, onemogućuju taloženje masti u jetri i štite od karcinoma.

Služi i kao lijek za srce, pa se kao prevencija protiv infarkta preporučuje pojesti dvije jabuke dnevno, a onima koji su doživjeli infarkt preporučuje se kao lijek čak kilogram i više dnevno! Dobre su i za osobe koje boluju od arterioskleroze, reumatizma i od pretilosti (viška kilograma).

Jabuka pomaže izlučivanju mokraćne i čisti krv, pa se preporučuje osobama koje imaju poteškoća s jetrom i bubrežima. Zbog pektina u ljusci jabuka je dobro sredstvo za reguliranje probave. U tom slučaju valja ujutro, prije jela, pojesti jednu do dvije svježe ili pečene jabuke. Za liječenje oboljelih od crijevnog katara koristi se sitno izribana jabuka. Djeci se u sličnim slučajevima daje po jedna žlica struganih jabuka.

Zbog toga što sadrži tanin i "steže" stolicu, poželjna je u dijetama protiv proljeva. Na početku liječenja proljeva, bolesniku se daje nezasađen indijski ili šipkov čaj, zatim, u prvim danima dijete, slijede rižina sluz i odstajale, ribane jabuke, koje su poprimile smeđu boju. Tek nakon toga dolazi na red svježi kravljji sir i sve ostalo. Jabuka je pravi odmor za izmučeni probavni sustav, a osim toga vraća tekućinu, koja je izgubljena i treba je što prije nadoknaditi.

Dvije djelotvorne tvari u jabuci pomažu u snižavanju povišenog kolesterola: pektin i tanin. Pektin je rezultat zrenja ploda: lako je topiv u vodi i stvara gel, elastičan je i čvrst. Bubreći, zarobi u svoje mreže kolesterol, te ga odvodi iz organizma, onemogućujući mu da se apsorbira u krv.

Jabuka nije korisna samo oboljelima i rizičnim skupinama već i za najzdravije osobe. Redovit je dio dijete za mršavljenje, bilo kao svježe jabuke, ili pripravci od jabučnog sirćeta. Sadrže pektin, koji bubri i stvara bolji osjećaj sitosti. Novija istraživanja pokazuju da taninska kiselina značajno utječe na metabolizam masti i onemogućuje njihovo taloženje u jetri. To saznanje otvara nove mogućnosti za primjenu tanina u redukcijskim dijetama i opravdava narodnu mudrost da jabuka pomaže pri mršavljenju. Jabukom se unosi mnogo vode (što je poželjno u redukcijskim dijetama), vitamina i minerala, vlakna, koja pomažu regulaciji stolice i daju osjećaj sitosti. Jabučni ocat se preporučuje - svima koji žele skinuti suvišne kilograme, u regulaciji kolesterola i masnoća u krvi, te za jačanje otpornosti organizma. Ko ne podnosi ukus octa postoje pripravci u tabletama i kapsulama koji se mogu nabaviti u apotekama.

*Apoteka My Medico, Sarajevo
Mr ph. Maja KNEŽEVIĆ - ČERANIĆ*

Svi za domaće